

Gevolgen voorstellen 'Oud voor Nieuw' van de dialooggroep 2, Economie & Bedrijfsomgeving

1. Aanleiding

Op 26 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Nijkerk de voorstellen van het cluster Economie & Bedrijfsomgeving behandeld. Naar aanleiding daarvan heeft het college toegezegd:

1. Nader te inventariseren wat de maatschappelijke gevolgen zijn van het wegvallen van de budgetten voor de onderstaande drie activiteiten/budgetten:
 - a. Thema cultuurhistorie
 - b. Thema economische stimulering (bijdrage aan 155)
 - c. Thema openbare ruimte (carpoolplaats)
2. Hierbij hoor en wederhoor toe te passen met de betrokken partijen
3. Per thema een gemotiveerd advies aan de raad te geven of er wel of geen aanleiding is om bij de integrale afweging alsnog gedeeltelijk of geheel aanvullend budget voor de bestaande activiteit beschikbaar te stellen.
4. Voor eventueel noodzakelijk aanvullend budget aan te geven welke dekkingsmogelijkheid hiervoor bestaat.
5. De uitkomst van de nadere analyse en adviezen tijdig aan te leveren als onderdeel van de eerste integrale afweging door de raad (onderdeel oordeelsvorming)

2. Thema cultuurhistorie

Voorstel dialooggroep m.b.t. budget Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK):

- a. Vanuit het budget van jaarlijks € 11.000 voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit € 5.000 aanwenden voor algemene dekking van de voorstellen van de dialooggroep Economie & Bedrijfsomgeving;
- b. Nader onderzoek doen of de kosten van de CRK vanuit de leges kunnen worden betaald, zodat het resterende budget van € 6.000 alsnog kan worden aangewend voor voorstellen van de dialooggroep Economie & Bedrijfsomgeving.

Hoor en wederhoor

De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit heeft aangegeven dat een overleg kan worden ingepland met de voorzitter van de Commissie in de persoon van mw. B. Lemstra. Dit overleg heeft plaatsgevonden op 30 november 2017. Hierbij waren de heer S. van der Wielen als vakspecialist en de heer J. Caris als procesbegeleider aanwezig. In dit gesprek heeft mw. Lemstra, namens de CRK haar grote zorgen geuit over het erfgoed en de monumenten in de gemeente Nijkerk. Volgens haar zitten de inspanningen van de gemeente als het gaat om erfgoed en monumenten al jarenlang onder het vereiste bodemniveau, waardoor het steeds slechter gaat met de monumenten en dit ook steeds meer zichtbaar wordt. Zij ervaart hiervoor te weinig politieke urgentie, terwijl het gaat om noodzaak: "we kloppen op onze borst voor het vele mooie erfgoed dat Nijkerk te bieden heeft, maar we hebben er geen cent voor over."

Maatschappelijke effecten

Nader onderzoek voorstel naar b van de dialooggroep

Naar aanleiding van de voorstellen van de dialooggroep en de gedachtewisseling hierover, is er ook nader gekeken naar de mogelijkheden om meer kosten te dekken uit leges (voorstel b van de dialooggroep). Hieruit is gebleken dat zowel de vacatiegelden CRK, als de publiekelijk door de commissie bepleitte extra uren voor de ambtelijk secretaris vanuit de leges kunnen worden gedekt (voor de inzet van het Gelders Genootschap in het kader van de welstandsbeoordeling is dat al zo). Dit kan doordat er sprake is van één commissie voor de integrale benadering en doordat er vanaf 1 januari 2018 volgens de legesverordening sprake is van een omslag van de welstandskosten op alle aanvragen om vergunning en niet meer van een toerekening per adviesaanvraag. De conclusie is daarom dat het budget van €11.000 én een uitbreiding van uren van de ambtelijk secretaris uit de leges kunnen worden gedekt en dat hiervoor géén aanpassing van de legesverordening nodig is.

Gevolgen volgens de CRK

De CRK begrijpt dat met het volledig dekken van de kosten van de commissie via de leges het financiële probleem technisch is opgelost. Volgens de CRK is er richting de monumentenbezitters (die de leges voor de vergunningen moeten voldoen) een nog meer directe koppeling tussen de advieskosten die de commissie maakt en de portemonnee van de monumentenbezitters, waardoor de

werkzaamheden van de commissie nog meer onder druk komen te staan. Volgens de commissie straalt deze aanpak (meer dan de huidige situatie uit) uit dat de individuele monumentenburger ergens voor moet staan (door vergunning aan te vragen, leges te betalen en maatregelen te nemen zonder subsidie) omdat de gemeenteraad er niet voor wil staan (door een structureel en adequaat bedrag in de begroting op te nemen). De CRK vindt het belang van het erfgoed en de monumenten zodanig belangrijk dat zij het vrijwillig afzien van de vacatiegelden een mooiere vorm van herfinanciering vindt, dan alles te boeken op leges. De CRK vindt alles boeken op de leges dus geen goed stap en ontraadt deze dan ook. De CRK pleit voor een structureel en voldoende bedrag op de begroting voor zowel de CRK als voor ambtelijke expertise.

Advies

De beschikbare uren voor de secretaris/adviseur monumenten uit te breiden van 22 naar 32 uren/wk. De secretaris kan binnen die uren naast extra adviestaken ook de notulen van de vergaderingen van de commissie opstellen. Voorgesteld wordt om de extra uren te dekken uit de legesopbrengsten. Tevens de vacatiegelden te dekken uit de leges. De raming van de salariskosten en van de vacatiegelden die gedekt worden uit de legesopbrengsten te verhogen. Hiermee worden alle kosten die onder de leges kunnen worden gebracht ook daadwerkelijk daaronder geboekt. Hiermee wordt bereikt dat het budget op de begroting volledig kan vrijvallen ten behoeve ter aanwending voor voorstellen van de dialooggroep Economie & Bedrijfsomgeving, zonder dat dit maatschappelijke effecten met zich meebrengt in financiële zin (omdat er op dit moment sprake is van dekkende legesopbrengsten). Gezien de prudente begrotingssystematiek zal dit naar verwachting ook de komende jaren geen gevolgen hebben voor de tariefstelling. Gezien het standpunt van de CRK, zoals hierboven verwoord, wordt geadviseerd om dit als een tijdelijke maatregel te zien en in de tussentijd (en in aanloop naar de Omgevingsvisie) een fundamentele, bestuurlijke gedachteswisseling met de CRK aan te gaan over hoe Nijkerk wil omgaan met het erfgoed en de monumenten binnen de gemeentegrenzen. De CRK zal de politiek hier ook publiekelijk toe blijven oproepen.

Voorstel dialooggroep m.b.t. de budgetten subsidies en bijdragen waaronder de Open Monumentendag:

- a. vanuit het beïnvloedbare deel van diverse budgetten (€8.300 jaarlijks), van waaruit onder andere de Open Monumentendag wordt bekostigd, een bedrag van € 4.300 aanwenden voor algemene dekking van voorstellen van de dialooggroep Economie & Bedrijfsomgeving in 2018;
- b. de overige huidige activiteiten/ budgetten op het gebied van cultuurhistorie (o.a. archeologie en monumentenzorg) voorlopig voort zetten (dit betreft bijvoorbeeld de bijdragen voor het Stoomgemaal, NH Kerk Hoevelaken en Appelse Molen).

Hoor en wederhoor

Met de trekkende vrijwilligers van de Open Monumentendag (te weten mw. S van den Berg en de heer J. Cozijnsen) heeft op 22 november 2017 een gesprek plaatsgevonden in Museum Nijkerk. Namens de gemeente is het gesprek gevoerd door de heer A. Jansen (vakspecialist en de heer J. Caris (procesbegeleider)). Uit hoor en wederhoor is naar voren gekomen (op basis van een daartoe opgestelde begroting) dat er voor de Open Monumentendag een budget van € 5.000 moet zijn geborgd om dit succesvol te kunnen uitvoeren.

Maatschappelijke effecten

Momenteel is het zo dat door mw. Van den Berg een forse coördinerende inzet wordt gepleegd. Dit wil zij niet op deze wijze blijven doen. Dit betekent dat de organisatie van Open Monumentendag sowieso bijzonder fragiel is, terwijl het hier wel om een goed bezocht evenement gaat. Zij is wel bereid om de open scholendag te blijven begeleiden. Een optie die is verkend, is dat het wel zou kunnen indien de kosten namens de Stichting Oud Nijkerk kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente. De inzet van mw. S. van den Berg als trekker/coördinator van Open Monumentendag betreft een bedrag van ca. € 3.000 (€ 55/uur). Dit zou betekenen dat er dan slechts zeer beperkte vrijval zal zijn t.b.v. het dialoogcluster, tenzij hier extra middelen voor beschikbaar worden gesteld. Een andere optie is om een bedrag van € 5.000 beschikbaar te stellen (naast de facilitering en ondersteuning vanuit de gemeente in de persoon van de adviseur cultuurhistorie) voor de organisatie van de Open Monumentendag en Sterk Merk Nijkerk te verzoeken om deze open dag (evenement) te coördineren met inzet van de vrijwilligers. Mw. Van den Berg heeft aangegeven dat zij zich erin kan vinden als de gemeente deze optie gaat verkennen.

Advies

Een structureel bedrag van € 5.000 beschikbaar stellen voor het organiseren van de Open Monumentendag. En bij een positieve uitkomst van de gesprekken met Sterk Merk Nijkerk dit geormerkte budget voor de organisatie van de Open Monumentendag te verbinden met de overige activiteiten van Sterk merk, waarbij de coördinatie van dit evenement vanuit Sterk merk wordt opgepakt en de bijdrage voor de open scholendag wordt geborgd. Aangezien het gesprek met Sterk Merk op dit moment nog niet is gevoerd, wordt voorgesteld om voor de komende Open Monumentendag (2018) gebruik te (blijven) maken van de coördinatie door mw. Van den Berg en haar tevens te verzoeken om, op basis van haar ervaring, een draaiboek voor de organisatie van de Open Monumentendag samen te stellen. Op basis hiervan kan dan ook het gesprek met Sterk Merk worden gevoerd. Dit betekent een tekort t.o.v. de beoogde vrijval voor het dialoogcluster van € 1.000,-. Indien de gesprekken met Sterk Merk Nijkerk, op korte termijn niet tot een positieve uitkomst zouden leiden, blijft het budget van € 5.000 beschikbaar voor de huidige trekkers van de Open Monumentendag, waarbij er sprake is van een afbreukrisico. Daarnaast zou de inzet van Mw. S. van den Berg in 2018 (kosten ca. € 3.000) éénmalig bekostigd kunnen worden.

3. Thema economische stimulering

Voorstel dialooggroep m.b.t. de bijdrage aan 155-Help-een-bedrijf)

De bijdrage aan 115 Help-een-bedrijf van jaarlijks € 10.000 aanwenden voor algemene dekking van de voorstellen van de dialooggroep Economie & Bedrijfsomgeving in 2018.

Hoor en wederhoor

155-Help-een-bedrijf wordt aangeboden door het IMK. Hiermee heeft telefonisch overleg plaatsgevonden over de maten van gebruikmaking van deze dienst binnen de gemeente Nijkerk en over de te verwachten maatschappelijke effecten.

Maatschappelijk effect

Werkwijze in de praktijk

In de praktijk blijkt dat veel ondernemers-in-zwaar-weer te laat hulp zoeken. Het IMK heeft daarop het initiatief genomen voor '155-Help-een-Bedrijf' om laagdrempelig en tijdig in gesprek te komen met ondernemers die in zwaar weer verkeren, of daarin terecht dreigen te komen.

De gemeente Nijkerk neemt van de totale dienstverlening van het IMK het screeningsinstrument af. Samen met de adviseurs van het IMK wordt het probleem in kaart gebracht en wordt richting gegeven aan mogelijke oplossingen. Dit kan zijn verwijzing naar een bank, de gemeente (Bbz/IOAZ-regeling), Over Rood* (gesteund vanuit het Innovatiebudget Sociaal domein), schuldhulpverlening, Qredits, e.a. 155-Help-een-bedrijf biedt zelf dus geen begeleiding. Zij zijn onafhankelijk, laagdrempelig. Men kan telefonisch of digitaal een vraag stellen, zelfs anoniem. Het gaat om preventieve inzet. Incidenteel maken we gebruik van het IMK voor het uitvoeren van bijvoorbeeld een levensvatbaarheidsonderzoek. Met betrekking tot de mate van gebruik van deze dienst binnen de gemeente Nijkerk blijkt dat er in de eerste 8 maanden van 2017 in totaal 33 meldingen waren. In geheel 2016 waren er in totaal 21 meldingen.

*Over Rood begeleidt en ondersteunt ondernemers bij een (door)start, schulden, administratieve achterstanden en bedrijfsbeëindiging. Bij -Over Rood- helpen (oud)ondernemers elkaar hun problemen op te lossen en te werken aan een financieel gezonde toekomst. Daar waar het IMK voor ons bureaustudies uitvoert, begeleidt Over Rood ondernemers "in het veld" door ze meer bij de arm te nemen en met raad en daad bij te staan. Dit is reeds succesvol gebleken, daarom is er subsidie van het Ministerie met landelijke dekking om het concept verder uit te rollen.

Maatschappelijke effecten die wij voorzien bij stoppen met '155-Help-een-Bedrijf':

- Toename aantal meldingen Bbz/IOAZ
- Toename aantal mensen met financiële problemen
- Mensen doen later een beroep op de gemeente (Bbz), daardoor grotere problemen → verstrekken van hogere bedrijfskredieten
- Mogelijk meer faillissementen

Zelfstandigen zoeken niet snel contact met gemeenten. Zij pakken problemen liever zelf aan. Lopen er niet mee te koop. Het is een erg moeilijk bereikbare groep. De groep wordt steeds groter, omdat het aantal zzp'ers toeneemt. Het wordt ook gestimuleerd om als zelfstandige aan de slag te gaan. De gemiddelde maatschappelijke kosten van een ondernemer die stopt (moet stoppen) is € 108.000. Er is sprake van een groot maatschappelijk effect, tegen een lage prijs. Als de gemeente Nijkerk niet meer meedoet kunnen ondernemers uit Nijkerk altijd nog bellen naar '155-Help-een-Bedrijf'. Er wordt dan geen tijd genomen om met de ondernemer te praten en uit te zoeken welke hulp nodig is, maar na een kort gesprekje wordt de ondernemer doorverwezen naar de gemeente. De screening wordt dus verlegd naar de gemeente (klantmanagers Bbz/IOAZ). De drempel naar de gemeente is echter een stuk hoger.

Advies

Het IMK is een private onderneming die wordt gefinancierd uit opdrachten. Volgens de website had de onderneming in 2016 339 verschillende gemeentelijke opdrachtgevers waarvoor de volgende diensten werden geleverd:

- OndernemersRisiko (advisering levensvatbaarheid in het kader van Bbz en andere ondernemersregelingen, kredietbeoordelingen en haalbaarheidsonderzoeken)
- OndernemersLoket (ondersteuning gemeentelijk zelfstandigenloket, o.a. detachering, online zelfstandigenloket, MKB Kenniscentrum en 155-Help-een-bedrijf)
- OndernemersStart (begeleiding van starters vanuit uitkering, mobiliteit/outplacement)

De dialooggroep is van mening dat deze diensten niet door de gemeente behoeven te worden gefinancierd, omdat dit een ondernemingsrisico betreft. De vakspecialisten geven aan dat als dit niet gebeurt, de (hogere) kosten uiteindelijk op de samenleving worden afgewenteld. 155-Help-een bedrijf en Over Rood zijn hierin complementair en niet overlappend.

Het advies is derhalve om vooralsnog de bijdrage aan het IMK niet stop te zetten, maar met de ondernemers in Nijkerk en met de KvK het gesprek aan te gaan of dit op een andere wijze dan vanuit de gemeente kan worden gefinancierd. Daarnaast blijkt dat in de praktijk dit bedrag van € 10.000 slechts deels wordt uitgegeven en er sprake is van onderuitputting van om en nabij € 5.000. Dit betekent dat van de € 10.000 die zijn toegekend aan het dialoogcluster € 5.000 op een ander wijze zal moeten worden gedekt. Voorgesteld wordt om dit bedrag te dekken uit de algemene middelen c.q. de lopende exploitatie.

4 Thema Openbare ruimte

Voorstel dialooggroep m.b.t. de carpoolplaats

het eenmalige budget dat is gereserveerd voor de aanleg van een carpoolplaats van € 250.000 (restantkrediet 2017) aanwenden voor algemene dekking van de voorstellen van de dialooggroep Economie & Bedrijfsomgeving in 2018.

Hoor en wederhoor

Op 27 november heeft er overleg plaatsgevonden met de heer R. Pull (McDonalds). Bij dit overleg waren namens de gemeente aanwezig de heer M. Mallens (verkeerskundige) en de heer J. Caris (procesbegeleider).

Maatschappelijk effect

Het maatschappelijk effect heeft betrekking op de overlast voor de ondernemers in de vorm van het gebruik van hun terrein om te carpoolen én uit het duurzaamheidseffect dat kan worden verwacht van meer carpoolen.

Overlast

De ondernemer heeft overlast van carpoolers die op het terrein van McDonalds parkeren. Volgens de heer Pull gaat om ca. 30 auto's die gebruik maken van het parkeerterrein van de McDonalds. Doordeweeks leidt dit niet direct tot een probleem voor zijn klanten, maar op vrijdag wel omdat er dan relatief veel klanten bij de McDonalds komen. Op piekuren leidt dit dan tot onvoldoende parkeerruimte voor klanten.

Duurzaamheidseffect

Dit effect is besproken met de vakspecialisten in het kader van de clusteroverstijgende afweging. De conclusie hieruit is dat er een sprake is van een laag kosten-baten-effect. Dit wil zeggen dat een relatief klein effect erg veel geld kost. Het niet aanleggen van de carpoolplaats heeft dus een beperkt duurzaamheidseffect ten opzichte van de kosten die worden gemaakt. Er zijn veel effectieve duurzaamheidsmaatregelen mogelijk.

Oplossingsrichtingen

Een aantal opties om dit probleem te verminderen is verkend:

1. Het eigen terrein slechts toegankelijk maken via slagbomen. Klanten krijgen dan een gratis uitrijkaart, carpoolers betalen dan een bedrag per dag om er te staan. De verwachting is dat de carpoolers dan zullen uitwijken naar andere (gratis) plekken met mogelijke overlast tot gevolg (waterbed-effect). Er zijn dan twee uitritten nodig. Dit betekent dat het bestemmingsplan op dit punt aangepast zou moeten worden;
2. Op het eigenterrein een blauwe zone inrichten. De handhaving hierop zou dan moeten plaatsvinden door de gemeentelijke boa's. Ook hier is de verwachting dat de carpoolers zullen uitwijken naar andere plekken met mogelijk overlast tot gevolg (waterbed-effect). Voor de gemeentelijke inzet van de boa's is dit een extra taak;
3. Op het bedrijfsterrein parkeerruimte huren bij een ander bedrijf (waar dit bestemmingplan technisch past) en via bebording bij de McDonalds aanduiden waar er parkeerruimte is voor carpoolers zonder overlast te veroorzaken. Op de bebording kan tevens worden aangegeven dat als er toch gebruik wordt gemaakt van het McDonalds-terrein, men het risico loopt op een wielklem, die slecht tegen vergoeding wordt verwijderd. De eigenaar van McDonalds kan deze civielrechtelijke maatregel nemen. Nadeel hiervan is dat de carpoolplek wat verder van de weg is gelegen en daardoor mogelijk minder aantrekkelijk is. Een ander nadeel is dat dit leidt tot langdurige huurkosten i.p.v. een eenmalige investering;
4. Uitbreiding van de parkeerruimte in de directe omgeving of zelfs aansluitend aan het terrein van McDonalds voor ca. 50 auto's. Eenvoudige inrichting met half-openbestrating. De heer Pull heeft aangegeven dat hij open staat voor partnership met de gemeente omdat er dan ook meer parkeerruimte is voor klanten in de weekends terwijl er dan vrijwel geen carpoolers zijn. Als de gemeente de parkeerruimte aanlegt is hij bereid om het beheer en onderhoud voor zijn rekening te nemen. De kosten voor deze oplossing bedragen ca. € 150.000. Ca. € 100.000 voor grondaankoop (bestemming bedrijventerrein) en ca. € 50.000 voor inrichtingskosten;
5. Uitbreiding van de parkeerruimte in nog in te richten openbaar groen elders binnen de gemeente Nijkerk. Om dit succesvol te laten zijn voor het lokale probleem zou hier een enquête onder de carpoolers aan vooraf moeten gaan op basis van een kaart met geschikte locaties binnen de gemeente voor de aanleg van een carpoolplaats met lage aankoopkosten oor de grond. De vraag aan de carpoolers is dan van welke nog in te richten locatie zij gebruik zouden gaan maken i.p.v. carpoolen bij de McDonalds. De kosten voor deze variant zijn in principe veel lager (bestaat vrijwel alleen uit inrichtingskosten) dan die van variant 4. De kosten worden geraamd op ca € 90.000 voor ca 50 auto's (enquêtekosten: € 10.000 en groene inrichting: € 80.000).

Advies

Varianten 1 en 2 zijn geen aantrekkelijke oplossingen omdat zij het overlastprobleem slechts verplaatsen en duurzaam gedrag juist bemoeilijken. Bij varianten 3 en 4 en 5 is er wel sprake van een daadwerkelijk alternatief en wordt duurzaam gedrag wel gestimuleerd. Variant 3 en 4 zijn financieel echter ongunstig. Om die reden is het advies om variant 5 verder door het college te laten onderzoeken en uit te werken en hierbij de direct ondernemers die overlast ervaren ook te betrekken (naast McDonalds ook Ekris en de Berenkuil). Voorgesteld het onderzoek (op basis van in kaart gebrachte geschikte locaties) en de enquête, te houden onder de carpoolers, wordt de raad verzocht om een bedrag van € 10.000 ter beschikking te stellen. Bij uitvoering zal het voorstel opnieuw aan de raad worden voorgelegd. De kosten van uitvoering (nu geschat op € 80.000) kunnen worden gedekt uit de algemene reserve of door deze investering in maatschappelijk nut te activeren en af te schrijven in 40 jaar. De raad ontvangt hiervoor t.z.t. een voorstel.